

הבעיה עם הפופוליזם השמאלי

אריק בייקר

בשנים האחרונות מקדמים חלקים נרחבים מהשמאל האמריקני תיאוריה הגורסת כי האלקטורט האמריקני השמרן בסוגיות חברתיות יצביע למפלגה הדמוקרטית כאשר מנהיגיה יפסיקו ללחום את "מלחמת התרבות" ויציגו חזון כלכלי סוציאל-דמוקרטי סוחף. בחינת ההיסטוריה המעמדית האמריקנית מהניו דיל ועד היום מובילה למסקנות אחרות

אוקטובר 2021

ת יאוריה משונה לגבי האלקטורט האמריקני הפכה בשנים האחרונות למעין אמיתה מקובלת בקרב חלקים נרחבים בשמאל. ניצחונו המפתיע של דונלד טראמפ ב-2016 הביא רבים בשמאל למסקנה שהבוחר האמריקני הוא למעשה פחות שמרן - ולא יותר שמרן - מכפי שנדמה עד אז. התיאוריה מתמקדת בטענה שהבוחר האמריקני הטיפוסי הוא "פופוליסט", כלומר רפורמיסט נלהב בסוגיות כלכליות אך בעל נטייה שמרנית כללית בסוגיות חברתיות. על פי הנחה זו, הילרי קלינטון הפסידה משום שלא הבטיחה רפורמה כלכלית מקיפה שמרבית הבוחרים השתוקקו אליה בעומק ליבם. הבוחרים העדיפו על פניה את המועמד שהבטיח לטלטל את המערכת הפוליטית, והתנערו מן הבוז של קלינטון, תוצר "מלחמת התרבות", כלפי דעות של "האנשים הפשוטים" בסוגיות של גזע ומגדר שנחשבות לא תקינות פוליטית. אם נתמצת את התיאוריה הזאת לסיסמת סטיקרים - "ברני היה מנצח".

חזון זה לשינוי פוליטי הוא דרמה שגיבוריה הם מצד אחד הנהגת המפלגה הדמוקרטית ומצד שני אלקטורט שמחויב לסוציאל-דמוקרטיה אבל לא למפלגה. לפי תפיסה זו, שינוי פוליטי חיובי מתרחש כאשר הדמוקרטים מוכנים לאמץ את שאיפות החקיקה הנרחבות של מצביעים מן השורה; ומנגד, המטרות הפרוגרסיביות מסוכלות כאשר הדמוקרטים, מתוך פחדנות או ציניות פוליטית, בוחרים בגישה המתנשאת של מלחמת התרבות במקום ברפורמה כלכלית. מניעיו של היצור המיתולוגי המתקרא "הבוחר האמריקני הממוצע" הם טינה עמוקה כלפי "תרבות הביטול" (cancel culture) ובה בעת גם תשוקה בוערת לגרין ניו דיל; מנהיגי המפלגה הדמוקרטית הם שיכריעו איזה משני המניעים יגבר בסופו

של דבר. כמובן, לא כולם בשמאל מקבלים את התיאוריה ה"פופוליסטית" על האלקטורט ושינוי פוליטי, אבל בארבע השנים האחרונות התחזק בתקשורת השמאלית מעמדן של ההנחות העומדות ביסוד התיאוריה הזאת.

העבר הלא רחוק אמור לעורר שאלות קשות לגבי הנרטיב הפופוליסטי-השמאלי הזה. אם "ברני היה מנצח", מדוע הביס אותו ביידן בבחירות המקדימות, ההוגנות למדי, במפלגה הדמוקרטית - לא רק בזכות גיבוי שקיבל מצד אנשי מפתח במפלגה, עניין רגיל בהחלט בכל מערכת בחירות בעולם, אלא גם בזכות ניצחון מוחץ בקרב בוחרים בני מעמד הפועלים בהצבעות שהתקיימו ב"יום שלישי הגדול"? אם רק כלכלה שמאלית שאפתנית יכלה להביס את מאגר הטינה התרבותית שאותו ניצל דונלד טראמפ, כיצד הכריע אותו ג'ו ביידן באמצעות שימוש בלעדי כמעט בקלישאות על "הגינות בסיסית" ו"נשמת האומה"? ולעומת זאת, אם רק פוליטיקאים דמוקרטים אמיצים יכולים להלהיב את הציבור, כיצד התפרצה בקיץ שעבר מחאת Black Lives Matter, תנועת המחאה הנרחבת ביותר שצמחה מהשטח זה עשורים, בלא כל עידוד מצד פוליטיקאים דמוקרטים - ולמעשה למרות התנגדות משמעותית מצד דמוקרטים ברמה הארצית והמקומית כאחד? אולי יש לשאלות הללו תשובות משכנעות, וייתכן בהחלט שברני היה מנצח (לכן גם ביליתי בעצמי שעות ארוכות בעבודת שטח למענו בקור של ניו אינגלנד). אבל רטוריקת "הפופוליזם השמאלי" אינה מציעה רק עמדה שנויה במחלוקת לגבי ההווה; היא מעמידה גם תיאוריה באשר להיסטוריה האמריקנית במאה העשרים.

מקורו של הנרטיב הזה קודם לעידן טראמפ. ערב בחירתו מחדש של ג'ורג' בוש הבן בשנת 2004 פרסם תומס פרנק את ספרו *What's the Matter with Kansas?*. פרנק הגיע למסקנה האסטרטגית, שכיום כבר מוכרת היטב, שלפיה אם פוליטיקאים דמוקרטים יחדלו מ"צרכנות אופנתית" (hip consumerism), יפסיקו להתרועע עם מנכ"לי תאגידים שאמרו את הדברים הנכונים בסוגיות חברתיות, ויתעקשו על תוכנית שאפתנית של רפורמה כלכלית - או אז יחליטו מצביעי הצווארון הכחול בקנזס ובמקומות אחרים לשקול מחדש את נאמנותם למפלגה הרפובליקנית. פרנק טען שברני היה מנצח עוד בתקופה שבה ברני היה עדיין חבר בקונגרס. בסתיו 2020 פרסם פרנק ספר חדש, לראשונה מאז בחירות 2016: *The People, No: A Brief History of Anti-Populism*, ובהזדמנות זו הומחשה ההתפעלות שפרנק זוכה לה מצד התקשורת הפופוליסטית-השמאלית, שהעניקה לו כמה וכמה ביקורות מהללות והופעות אורח בפודקאסטים. הספר שיבץ את ההסבר של פרנק לפוליטיקה של מפנה המילניום בתוך נרטיב-על של ההיסטוריה האמריקנית ששורשיו מגיעים עד המאה התשע-עשרה. פרנק, שאומץ בידי דור חדש של "פופוליסטים-שמאליים", פותח בפרויקט האחרון שלו צוהר לשורת הנחות פגומות שהתקבעו כבר כחלק מן האסטרטגיה הדוגמטית העכשווית.

כפי שמרמזת כותרת הספר *The People, No*, פרנק עוסק יותר באנטי-פופוליזם מאשר בפופוליזם עצמו. הוא מדמה לעצמו את הפופוליזם ככוח ילידי שנובט מאדמת אמריקה פעם אחר פעם. מה שמשתנה בכל נקודת זמן היסטורית הוא המידה שבה האליטות מסכינות עם הרוח הפופוליסטית או לחלופין מנסות לדכאה. העידן המוזהב האמריקני (the gilded age), לדידו של פרנק, ביטא את ההתנתקות המשמעותית הראשונה של ארצות הברית מן התפיסה השוויונאית שאפיינה אותה בעת ייסודה. התוצאה הייתה

צמיחתה של התנועה הפופוליסטית, שאותה פרנק מתאר כקואליציה רב-גזעית של איכרים ופועלי תעשייה, שהתאחדו בראש ובראשונה סביב דרישות כלכליות להלאמת רשת הרכבות ולביטול תקן הזהב. בהתחלה הצליחו האליטות לדכא את התנועה, קודם באמצעות חקיקת חוקי ג'ים קרואו בדרום כדי להפריד בין פעילים לבנים ושחורים, ואחר כך באמצעות השקעה מסיבית בקמפיין הנשיאות של ויליאם מקינלי, שהתמודד בבחירות 1896 נגד גיבור הפופוליסטים ויליאם ג'נינגס בריאן.

אבל המהלך ההיסטורי של פרנק קורס כבר מראשיתו, שהרי הוא משמיט לחלוטין את הדיון בשורשיה של ארצות הברית, הנעוצים בשעבודם האלים של האפריקנים וברצח העם של הילידים. לשווא ממתין הקורא לאזכור כלשהו של המנגנונים המובנים בחוקה שנועדו להגן על יכולתה של אליטה קטנה להחזיק בבעלותה בני אדם אחרים. גם במפלגה הפופוליסטית של שלהי המאה התשע-עשרה פרנק אינו מטפל טוב יותר. הוא מתאר את הפופולזים כביטוי פשוט של עקרונות שוויונאיים; אבל תמיד היו בו סתירות פנימיות. פרנק מבליט מקרים קצרי מועד של סולידריות בין-גזעית במסגרת תנועות כמו ברית האיכרים (Farmers' Alliance) - קבוצת ארגונים שחיברה בין חוואים לבנים תושבי המערב התיכון ובין אריסים שחורים ממדינות הדרום, שביקשו לערער במשותף על תנאי ההלוואות הטורפניים בתחום החקלאות בשנות השבעים של המאה התשע-עשרה. הוא אמנם מכיר בקיומן של תפיסות גזעניות ונטיביסטיות בקרב ההנהגה הפופוליסטית, שבגינן הצליחו חוקי ג'ים קרואו לפצל את התנועה, אבל עומד על כך שמידת הגזענות הפופוליסטית הייתה אופיינית לשעתה, ושבסך הכול נכשלה במימוש האידיאלים "האמיתיים" של התנועה. אלא שבפועל, איכרים שחורים ממדינות הדרום היו אך שותפים זוטרים בקואליציה הפופוליסטית שנשלטה בידי איכרים לבנים, וכמוהם היו גם פועלי התעשייה, שהתרכזו בערים צפוניות. אף שהתנועות הללו חפפו את הפופולזים במטרותיהן ובבסיסן החברתי, מנהיגים סוציאליסטים דחו את הכבוד הדתי כמעט שבו התייחסו הפופוליסטים לבעלי האדמות הקטנים ואת התמקדותם בתאגידים הגדולים - ולא בהון באשר הוא - כמקור כל צרותיו של מעמד הפועלים. לא בכדי הכריז דניאל דה לאון, ממייסדי איגוד פועלי התעשייה של העולם, כי המפלגה הפופוליסטית היא "נשימתו האחרונה של העבר המת".

אף על פי כן, פרנק זוקף לזכותה של התנועה הפופוליסטית כל רעיון שוויונאי שבא אחריה בארצות הברית, ומתייחס בביטול לתנועות סוציאליסטיות ומרקסיסטיות ממש - הוא רואה בהן ייבוא לא-אמריקני, תופעה שבניגוד לפופולזים אינה נטועה במסורת הלאומית האמריקנית. הניו דיל מסמן את קצה אופק הדמיון הפוליטי של פרנק. בשנות השלושים, הוא טוען, השפל הגדול אילץ סוף סוף את המעמד השליט בארצות הברית לשקול מחדש את האליטיזם הבלתי מרוסן שלו, והביאו בהכרח לגלות מחדש את מעלות המסורת הפופוליסטית. ביסודו היה אפוא הניו דיל תופעה תרבותית ורטורית שהשלכותיה הכלכליות לחלו מטה. פרנק מקדיש למשוררים כמו קרל סנדברג (אשר מספר השירה האפי שלו, *The People, Yes*, נגזר שם ספרו של פרנק), לקולנוענים כמו אורסון וולס ולנאומיו חוצבי הלהבות של פרנקלין דלאנו רוזוולט תשומת לב רבה לאין שיעור יותר מאשר למדיניות הכלכלית המהותית של הנשיא ושל יורשיו אחרי המלחמה. הוא אפילו מצטט באהדה את דבריה של שרת העבודה פרנסס פרקינס, שאמרה כי הניו דיל היה, "ביסודו של דבר, עניין של גישה".

הגדרה כזאת של הניו דיל מאפשרת לפרנק להימנע מהתמודדות עם המתחים שעמדו ביסוד הניו דיל כפי שהתקיים בפועל או עם התשתית המטריאלית של "חברת המעמד הבינוני" אחרי המלחמה, שאותה הוא שואף לשחזר (יותר מכול הוא רוצה "לתקן את הקפיטליזם מלמטה למעלה ולחלק את עושרו באופן שוויוני יותר" - גרסתו לחוכמה הפופוליסטית המקובלת). אמנם לאורך ימי הניו דיל דובר רבות על החוזה הכלכלי של הציבור האמריקני, ו"פופולזם" עשוי בהחלט להיות אחת ההגדרות ההולמות ללאומיות הכלכלית של התקופה. אבל כאשר יורדים לפרטים, הם אינם מתיישבים עם תיאורו הרומנטי של פרנק. אם הניו דיל שאב ממורשתה של התנועה הפופוליסטית, אזי הוא נחל גם את הסתירות והפיצולים הפנימיים שלה, שפרנק מתעלם מהם.

כיום נוטים לזכור את ימי הניו דיל כניצחונה של העבודה המאורגנת. פרנק בהחלט שותף לתפיסה זו, והיא לא בהכרח שגויה, אבל היא מטעה. הניו דיל, במיוחד בעת כהונתו הראשונה של רוזוולט, אכן הביא לגידול עצום במספר העובדים המאוגדים ולחיזוק המיליטנטיות שלהם. הקמתו של קונגרס ארגוני התעשייה בשנת 1935 בישרה על עידן חדש של אחדות ונחישות בקרב פועלי התעשייה, לאחר תקופת ההיררכיה המעמדית שהייתה טיפוסית לפדרציות איגודים קודמות. מנהיגי עובדים הגיבו בהתלהבות לחקיקה תומכת האיגודים שעברה בשנה הראשונה לכהונתו של רוזוולט - סעיף 7(א) "ל"חוק שיקום התעשיות הלאומיות" (1933). רוזוולט אמנם התנגד בתחילה לחקיקת העבודה החשובה ביותר בקריירה הפוליטית שלו, "חוק יחסי העבודה" ("חוק וגנר") משנת 1935, אבל חזר בו בעקבות גל השביתות הגדול של 1934, לאחר שהחוק החריג מתחולתו את עובדי משק הבית והחקלאות - השחורים ברובם הגדול - כדי להבטיח את תמיכת הדמוקרטים במדינות הדרום. החקיקה שהתקבלה עודדה את קונגרס ארגוני התעשייה (CIO) להביא לניצחונו של רוזוולט בבחירות 1936, והיא המסגרת הבסיסית של חוקי העבודה בארצות הברית עד היום.

אבל אף שבסקרים ארגוני העובדים המשיכו לתמוך בדמוקרטים של הניו דיל, הרומן הלך והפך חד-צדדי יותר. רוזוולט תמיד התייחס בחשדנות לגיון לואיס, נשיא ה-CIO, ובימי האצת הייצור הצבאי - בשלהי שנות השלושים ובראשית שנות הארבעים - התנגד לשורת שביתות חשובות שהארגון יזם. האמביוולנטיות של רוזוולט לא נבעה מעוינות כלשהי כלפי ארגוני העובדים; הם פשוט לא עמדו בראש סדר העדיפויות שלו. רבים מן הליברלים של הניו דיל תפסו את השפל הגדול כתוצאה של מיצוי השלב הראשון בהתפתחות הכלכלית האמריקנית, שלהבנתם התרכזה בתעשיית הערים הצפוניות. הם סברו כי כדי לצאת מן השפל הגדול יהיה צורך להתניע את תהליך הפיתוח הכלכלי "המודרני" בשאר ארצות הברית, כלומר בדרום ובמערב, הכפריים בעיקרם. הם אמנם תמכו בצעדים שהועילו לעובדים בצפון המתועש, במיוחד כדי לשלבם בשוק הצריכה הלאומי; אבל הם לא תפסו את החברות שהעסיקו את העובדים הללו כבסיס עתידה של הכלכלה האמריקנית, וכאשר האינטרסים של העובדים התנגשו ברווחי המעסיקים בדרום ובמערב, כפי שקרה בוויכוחים על ההחרגות של עובדים מחוק וגנר, ממשל רוזוולט היה מוכן לצדד במעסיקים. הוא עשה זאת לא מתוך עניין פוליטי גרידא - לזרוק עצם לדמוקרטים הדרומיים הגזענים - אלא מתוך מחויבות היסוד הכלכלית של הממשל. האגף השמאלי בצוות המוחות של הניו דיל אמנם סבר שיהיה אפשר לתעש את מדינות "חגורת השמש" בדרום ארצות הברית

באמצעות העלאות שכר ועידוד המעסיקים לאמץ טכנולוגיות תעשייתיות שיגבירו את התפוקה, אבל ברגע האמת, הממשל ובעלי בריתו בקונגרס הניחו לבעלי ההון מחגורת השמש להכתיב להם את התנאים.

בקיצור, החזון הפוליטי הבסיסי של הניו דיל לא הושג על פוליטיקה מעמדית אלא על פיתוח כלכלי לאומי. רוזוולט אמנם יצא נגד האינטרסים של בעלי ההון כאשר הם לא עלו בקנה אחד עם חזונו, כאשר אלה פקפקו במפעלי החשמול הלאומיים או התנגדו למהלכי מדיניות של חלוקה מחדש שנועדו להגדיל את הביקוש המצרפי. אבל בעיני מנהיגי הניו דיל, גם איגודי העובדים, לא פחות מאשר בעלי ההון, יכלו לנהוג באנוכיות ולהעמיד את האינטרסים שלהם מעל אלה של הכלכלה הלאומית המתפתחת.

חברי קונגרס ממחוזות כפריים שהשתתפו בקואליציית הניו דיל השתמשו, מצידם, בקלישאות פופוליסטיות על מעלותיהם התרומיות של החקלאים הקטנים, במטרה לסחוט סובסידיות חקלאיות עצומות מן הממשל הפדרלי. כצפוי, יותר משהתמיכה הזאת עזרה לחקלאים קטנים היא חיזקה את כוחם של התאגידים החקלאיים והעלתה את רווחיהם. כדי לסכל את התוצאה הזאת פעלו חלק ממקדמי הניו דיל הליברלים להסרת הרגולציה מתחום התובלה למרחקים ארוכים במשאיות, שעמד אז בחיתוליו; הם קיוו שנהגים בעלי משאיות, רבים מהם חקלאים לשעבר, יאזנו את כוחן של חברות המזון הדומיננטיות וחבריהן בתעשיית הרכבות. בפועל, התובלה הבלתי מפוקחת לא שברה את המונופולים החקלאיים. תחת זאת, כפי שהראה ההיסטוריון שיין המילטון, היא אפשרה לבעלי משאיות קטנים להגשים בכביש הפתוח את חלומם של אנשי התנועה הפופוליסטית על עצמאות ובעלות, בשעה שהובילו מטענים של תאגידי ענק. התוצאה - אחת המורשות הקלאסיות של הניו דיל, שפרנק מתעלם ממנה לחלוטין - הייתה מצד אחד סבסוד של תאגידי ענק, ומצד שני היווצרותו של כוח פוליטי חדש וריאקציונרי: בעלי עסקים קטנים שהתנגדו לאיגודים.

באורח מוזר, ל"חברת המעמד הבינוני" של אמצע המאה כפי שפרנק זוכר אותה אין מיקום גיאוגרפי ברור. ניסיונו הבלתי נלאה למיין את העמדות הפוליטיות השולטות לסל פרו-פופוליסטי ולסל אנטי-פופוליסטי אינו מאפשר לו לדמיין ממשל פוליטי-כלכלי שמעשיר "אנשים רגילים" מסוימים ולא אחרים. אבל זה בדיוק היה טבעה של תוכנית השיקום הכלכלי הלאומי של הניו דיל, ומאוחר יותר גם של המוביליזציה למלחמה, שהחלה בממשל רוזוולט ונמשכה אצל יורשיו. המדיניות הכלכלית של הניו דיל הביאה לעלייתם של הדרום והמערב ובה בעת החלה את תהליך הדה-תיעוש באזורי המערב התיכון ובצפון-מזרח - תהליך שבניגוד לתיאורו של פרנק, לא התחיל בשלהי שנות השבעים אלא בהכנות לקראת מלחמת העולם השנייה; בשנות השבעים הוא רק הואץ. קטרים כלכליים במדינות הדרום והמערב ניצלו השקעות פדרליות בתשתיות של הפצה, מים וחשמל כדי למשוך השקעות פרטיות, וסללו את הדרך לרווחים מהשקעות ענק בביטחון בשנות הארבעים והחמישים. בשנים שאחרי המלחמה, במיוחד אחרי שחוק טאפט-הרטלי עיקר את דיני העבודה במדינות שחוקקו על בסיסו את חוקי "הזכות לעבוד"^[1], ענקי תעשייה ממדינות המערב התיכון והצפון-מזרח סגרו מפעלים גדולים והעבירו את הייצור למפעלים קטנים יותר שפוזרו במדינות חגורת השמש, שהציעו "אקלים נוח יותר לעסקים". בה בעת, יוזמות פדרליות חדשות הבטיחו אשראי זול לגברים לבנים, אותם מובילי עסקים קטנים שההיסטוריונית ליסה מקגיר מכנה "קפיטליסטים בוקרים". היזמים השמרנים-מאוד הללו - דוגמה טיפוסית היא חלוץ עמק

הסיליקון דיוויד פקד, שלימים היה סגן שר הביטחון בממשל ניקסון - עמדו לעיתים קרובות בראשן של חברות טכנולוגיה ששימשו קבלניות משנה וסיפקו רכיבים ושירותי מחקר ליצרנים גדולים. אף אחד מאנשי העסקים הללו לא ניסה באמת להימלט מן הניו דיל, גם אם המנהלים שלהם הצביעו לרפובליקנים ומחו בקול רם, כמתחייב, נגד ה"סוציאליזם הרוזוולטיאני". עצם נסיקתם הייתה תוצר של המדיניות הפדרלית, גם אם סירבו להודות בכך.

השגשוג שאחרי המלחמה שפרנק משתוקק אליו, שפירותיו תמיד התחלקו באופן לא שוויוני, נשען על סובסידיות פדרליות שהוזרמו ישירות לתאגידי ענק במגזרי הביטחון והחקלאות, ועל ניסוח ויישום סלקטיביים של חוקי העבודה והרגולציה העסקית לאורך קווי שבר של גזע ומגדר. האם היה זה פופוליזם? הרטוריקה התאימה: קמפיין תעמולה בעידן אייזנהאואר, שנתמך בידי מועצת הפרסום החדשה, קבע כי הסדר החדש הוא "הקפיטליזם של העם". צרכנים בני המעמד הבינוני בהחלט נהנו אז מירידת מחירים ומאשראי זול. אבל אם זה היה פופוליזם, הוא לא היה מהסוג שלפרנק יש את הכלים המושגיים הנחוצים כדי לטפל בו, וגם לא מהסוג שראוי כי נשאף לשחזרו בימינו.

מאחר שפרנק מתאר את תולדות הניו דיל כאילו הן עניין של גישה ואווירה, אין פלא שאת תולדות התפוררותה של המערכת החברתית שהניו דיל יצר - מה שהיסטוריונים מכנים "סדר הניו דיל" של שנות החמישים, השישים והשבעים - הוא מתאר במונחים דומים. גם באופן האנטי-אליטיסטי שבו הוא רואה את המאה העשרים, האליטות הן המניעות את ההיסטוריה. לשיטתו, דבר מוזר קרה בעשורים שאחרי מלחמת העולם השנייה: אינטלקטואלים ליברלים החלו לבטא אהדה כלפי הרטוריקה האנטי-פופוליסטית של הריאקציונרים משלהי המאה התשע-עשרה. "הפופוליזם" הפסיק לסמן תנועה מובחנת ונעשה מונח כללי לאנטי-אינטלקטואליזם ולטינה מן הסוג שגילם ג'וזף מקארתי. עד סוף שנות השבעים, הממסד של המפלגה הדמוקרטית כבר שכנע את עצמו להגדיר מחדש את האליטיזם כפרוגרסיביות.

אולם בפועל, לאורך כל שנות הניו דיל הייתה ארצות הברית בלתי יציבה וגדושת סתירות; התפרקותו של הסדר הזה ודאי לא נבעה מן האליטיסטיות הליברלית. בשנות השישים החלו ציבורים רחבים של בוחרים לא-אליטיסטיים להתנגד לגבולות הקונצנזוס - בפרט פועלים לא-לבנים, שהאינטרסים שלהם הוקרבו בכוונת מכוון כדי לאפשר לניו דיל לתפקד. פועלים חקלאיים בקליפורניה, שהוחרגו מחוק וגנר, התאגדו וזכו בהגנות חוזיות תחת הנהגתם של סזאר צ'אבס ודולורס הוארטה, למרות התנגדות המגדלים וחלק מן האיגודים הממסדיים. פועלי ייצור שחורים, שאפילו במפעלים מאוגדים הוסללו אל "העבודות השפלות ומלוכלכות ביותר", התקוממו במסגרת ארגוני שטח רדיקליים כמו "ליגת הפועלים השחורים המהפכניים" (LRBW). פעילים בתנועת השחרור השחורה נאבקו גם במיליטריזם שתדלק את כלכלת אמצע המאה. מרטין לותר קינג ג'וניור קרא לסיום מלחמת וייטנאם כדי לחלק מחדש את תקציביה למימון תוכניות רווחה ותעסוקה במגזר הציבורי. מנקודת מבט מסוימת, המאבקים האלה עשויים להיראות כניסיונות להבטיח השתלבות בסדר של הניו דיל מבלי לבחון מחדש את הכלכלה הפוליטית

שלו. אבל דווקא משום שהשתלבות מלאה בסדר של הניו דיל הייתה בלתי אפשרית מבחינה מבנית, התנועות הללו כיוונו לאופקים רדיקליים יותר. והכיוון הזה היה מובן לחלוטין הן למהפכנים ביותר מקרב בעלי בריתם, הן לחרדים ביותר מקרב מתנגדיהם השמרנים.

וייטנאם הייתה נקודת ההתלקחות שהניעה את קינג להפוך משותפו המסויג של לינדון ג'ונסון למבקר גלוי שלו. היא גם הביאה את קינג לדחות את הקפיטליזם במפורש לטובת סוציאליזם. בביקורתו הראשונית על המלחמה הוא ביקש לתקן ולשפר את הסדר של הניו דיל, אך עיקשותו של ממשל ג'ונסון חשפה לעיני כול את היסודות הרקובים של המערכת. אבל התנגדותו של קינג למלחמת וייטנאם נעדרת לחלוטין מן הדיון הארוך שפרנק מקדיש לקינג בספרו. ככלל, פרנק שופך על תנועת ההתנגדות למלחמה קיתונות של בוז. לשיטתו, מי שנאבקו למען סיום המלחמה היו אליטה סטודנטיאלית לבנה, שהצדיקה את התעלמותה ממשוטי העם בכך ש"לא פעם התברר כי העניים האלה סבורים שאמריקה צריכה להילחם בקומוניזם בווייטנאם" (לא ברור אם את הקורבנות הווייטנאמיים של כלכלת הביטחון האמריקנית פרנק מחשיב לפועלים מן השורה).

התעלמותו של פרנק מן הלוחמנות השמאלית של איגודי העובדים באותה תקופה היא כשל אנליטי מאלף עוד יותר. התכחשותו לקרע שבין הממסד האיגודי ובין הפעילים הרדיקליים בשטח מאפשרת לו לתאר דיכוטומיה מטעה בין פועלים מעוררי אהדה ושמרנים מבחינה תרבותית ובין עובדי צווארון לבן אליטיסטים ו"אינטלקטואלים". אך גם בימי רוזוולט, המסגרת הכלכלית-פוליטית של סדר הניו דיל הסתמכה על יכולתם של מנהיגי האיגודים לווסת את תביעות השכר של העובדים כדי להגביל את האינפלציה ולהגן על רווחי התאגידים. העובדים נדרשו להקריב קורבן למען היציבות הכלכלית של הקפיטליזם האמריקני, והנסיבות בתחילת שנות השבעים - תקופה שהתאפיינה באינפלציה (כתוצאה מן ההוצאות הפדרליות על המלחמה בווייטנאם) ובירידה ברווחי התאגידים (עקב ייבוא מגרמניה ויפן) - התאימו בדיוק להמשך ההתנהלות הזאת. אלא שהפעם התברר שמנהיגי העובדים אינם יכולים עוד להגביל את הדרישות שהגיעו מן התנועות המרדניות בשטח, שלעיתים קרובות הונהגו בידי מנהיגים שחורים ואשר יזמו שביתות ללא אישור ראשי האיגודים ובתדירות חסרת תקדים.

מה שהתנועות הללו ייצגו היה מחיקה של התודעה הפופוליסטית-כביכול מן העידן שאחרי המלחמה והחלפתה בתודעה חדשה של מאבק מעמדי. מנהיגי סדר הניו דיל אחרי המלחמה תיארו את הצמיחה הכלכלית כמשחק שסכומו חיובי: לא היה שום צורך להיאבק על חלוקת העוגה כל עוד כולם קיבלו יותר ויותר. אבל בעקבות הלחץ האינפלציוני והתחרות שנפתחה מול שווקים מעבר לים, תנועות העובדים הרדיקליות של שנות השישים טענו שמעמד הפועלים ראוי לנתחים גדולים יותר בלי קשר לגודל העוגה. התנועות הללו אמנם לא רצו שתאגידים יעלו מחירים ויעמיסו על צרכנים בני המעמד הבינוני את העלות של תוספות השכר (כנראה ההסבר השכיח ביותר באותה תקופה לאינפלציה של שנות השבעים); אבל הן גם לא חשבו שהעובדים - למשל חברי האיגוד המהפכני של דודג' - הם שצריכים לשאת בנטל. העובדים הקריבו די.

תנועות העובדים הרדיקליים של שלהי שנות השישים וראשית שנות השבעים נכשלו בסופו של דבר משום שלא הצליחו לגשר על הבדלי האינטרסים קצרי הטווח שהכלכלה הפוליטית שלאחר המלחמה השליטה בקרב ציבור עובדים שפוצל לפי קווים גיאוגרפיים, גזעיים ומגדריים. בשנות השבעים, פועלים לבנים רבים באזורים חקלאיים ובאזורים שעברו דה-תיעוש בחרו לקשור בריתות עם בעלי עסקים קטנים ועם פלוטוקרטים תאגידיים במקום להצטרף לתנועות פועלים בין-גזעיות, שאותן הם תפסו כמאיימות על פרנסתם בטווח הקצר. כאשר הנהגים באיגוד נהגי המשאיות שיתפו פעולה עם המגדלים כדי לשבור את איגוד עובדי החוות בשנת 1970, או כאשר מאתיים חברים לבנים באיגוד עובדי הרכב שברו שביתה שיזמו עובדים שחורים ברובם, ללא אישור האיגוד, בשלושה מפעלים של חברת קרייזלר בשנת 1973, או כאשר פדרציית האיגודים AFL-CIO ארגנה מתקפה של אלף פועלי בניין חברי איגוד על עצרת של מתנגדי מלחמה אחרי הטבח באוניברסיטת קנט סטייט - לא רק האליטיזם התרבותי של יריביהם הוא שהטריד אותם, כטענתו של פרנק. הקבוצות הללו תפסו, ובצדק, שהשתייכותן השברירית ממילא למעמד הבינוני תלויה בדיוק במאפייני המבנה הכלכלי של סדר הניו דיל שהרדיקלים תקפו: ריבוד גזעי של שוק העבודה, תוספות שכר שמנוהלות בזהירות בידי מנהיגי העובדים כדי למנוע בריחת הון, ושיטפון של הוצאות ביטחון פדרליות.

במהלך שנות השבעים, המאבקים הללו לא רק הקימו התנגדות כלפי הרדיקלים אלא גם עוררו מחדש הערכה כלפי סדר הניו דיל בקרב מי שחשו שיש להם הרבה מאוד להפסיד: פועלי צווארון כחול לבנים, שהיסטורית היו שותפים זוטרים בקואליציית הניו דיל, אבל מצבם הוחמר בהדרגה מאז שלהי ממשל רוזוולט ובקצב מואץ אחרי 1965. סדר הניו דיל היה שברירי מכדי שמוטביו ירצו לקדם סולידריות עם עובדים אחרים, מוגנים פחות. הטינה הלבנה המתעצמת וכישלון הניסיון למוטט את ההיררכיות הגזעניות של סדר הניו דיל רק העמיקו את הפיצול הגזעי במעמד הפועלים. רבים מן הפעילים השחורים הרדיקלים לשעבר נדחפו לחשדנות צנטריסטית, או אפילו שמרנית באופייה, כלפי עצם האפשרות של שינוי פוליטי רב-גזעי.

בינתיים, הקפיטליסטים הבוקרים ממדינות חגורת השמש, שהרוויחו מן הניו דיל, נתקפו גם הם חשש שמא השמאל הרדיקלי יפר את שיווי המשקל העדין שאפשר להם לשגשג. בשנות הארבעים והחמישים, אנשי העסקים הקטנים ממדינות חגורת השמש הגיעו למעין הפסקת אש עם סדר הניו דיל כי דימו שיוכלו להפיק תועלת מנדיבותה של הממשלה בלי להיכנע לשליטתה; אבל בשנות השישים, כשהממשל הפדרלי היה עשוי להתקפל בפני לחצם של האקטיביסטים ולסגור פערים במדיניות העבודה מימי הניו דיל, או לחלק מחדש את תקציב הביטחון לטובת מדינת הרווחה, אזי העסקה ההיא כבר לא הייתה הגיונית. לחרדתו של הממסד הרפובליקני, הקפיטליסטים הבוקרים הריצו את השמרן הקיצוני בארי גולדווטר, שהיה בעבר מנהיג לשכת המסחר בפניקס, לנשיאות בבחירות של שנת 1964. גולדווטר הובס, אבל כעבור שנתיים כוחות פוליטיים דומים הביאו את רונלד רייגן לאחוזת המושל בקליפורניה, ומשם אל אור הזרקורים ברמת הפוליטיקה הלאומית. רייגן המשיך מן הנקודה שבה גולדווטר נבלם. אמנם ספק אם ממשלי קנדי, ג'ונסון וניקסון חשו אי פעם שהתנועות הרדיקליות מאיימות עליהם באמת, כפי שחששו אנשי העסקים השמרנים; אבל חוסר יציבותו של הסטטוס קוו היה גלוי לעין כול, וכלל לא היה ברור אז שבסופו של דבר הפתרון למשבר יהיה שמרני.

ברמת השטח של התנועה השמרנית, פועלי צווארון כחול לבנים שמצבם הכלכלי הידרדר פגשו לבנים אחרים, בעלי עסקים קטנים, שמצבם הכלכלי השתפר. הכשל הגדול ביותר בספרו של פרנק הוא בדבקותו בתזה של ספרו *What's the Matter with Kansas*: הוא עומד על כך שהאליטות השמרניות תמרנו את "האנשים הרגילים" להצטרף לתנועה באמצעות רטוריקה של מלחמת תרבות פסאודו-פופוליסטית, ובפועל יישמו מאחורי הקלעים את המדיניות הכלכלית האמיתית שלהם. אבל במציאות, כאשר אזרחים שמרנים מן המניין דחו את הסדר של הניו דיל, ההיבטים הכלכליים והתרבותיים שלו היו שלובים זה בזה לבלי הפרד.

אצל רבים מהעובדים, נאמנותם לחברות ולמעסיקים קדמה לנאמנות לפוליטיקאים ברמה הלאומית. הכלכלה שהחליפה את סדר הניו דיל נבנתה בידי תעשיות ששימרו את החלום הפופוליסטי במובנו ההיסטורי - חלום על עסקים קטנים ועל עבודה עצמאית המכבדת את בעליה, גם כאשר משרה טובה בייצור או משק משפחתי הלכו ונעשו נדירים יותר. "אנחנו אומרים לכם שצמצמתם יתר על המידה את הגדרתו של איש העסקים", רעם קולו של המנהיג הפופוליסטי ויליאם ג'ינגס בראיין בשנת 1896; "העובד השכיר הוא איש עסקים לא פחות ממעסיקו" - כלומר, כל עוד עבודתו יצרנית ועצמאית. עבור אנשים רבים מן השורה, יורשי המסורת הפופוליסטית הממוסדת, עבודה שכירה בסגנון "איש העסקים" סיפקה חלופה קוסמת לתלות במדינת הרווחה או באיגודי העובדים, שהיה נראה כי השמאל דוחף אליה. עם כל אהדתו הרטורית של פרנק ל"אנשים עובדים" לבנים, הוא מגלה אדישות משונה כלפי המקומות שבהם עבדו בפועל.

חקלאים קטנים שאיבדו את משקיהם החלו לעבור לתחום הנהיגה במשאיות כבר בראשית ימי הניו דיל; אבל רק בשנות השישים והשבעים הפכה הנהיגה העצמאית באמת ובתמים לאחד הסיפורים הגדולים של עובדי הצווארון הכחול. הנהג העצמאי פרץ אל התחום, משמצא בו כביכול חלופה לבירוקרטיה התאגידית ולאגוד הטימסטרס (Teamsters) ששלטו בתעשייה ביד ברזל. אינספור בלדות קאנטרי העלו אותו על נס ותיארו אותו כאחד מאחרוני הזכרים האמריקנים העובדים באמת למען עצמם ("אני עצמאי", מכריזה דמות נהג המשאית שמגלם כריס כריסטופרסון בסרטו של סם פקינפה **שיירה** [1978]); "אין עוד הרבה כמונו"). הלחץ שהפעילו נהגי המשאיות הקטנים והעצמאיים תרם להצלחת ניסיון של שדולות הייצור והספנות להסיר את כבלי הרגולציה בתחום התעבורה בשלהי שנות השבעים ובראשית שנות השמונים.

שירת הסירנה של פופולזים מעמד הפועלים הימני נשמעה לא רק בתחום התובלה. מסעדות מזון מהיר בזיכיון, שהיו גם הן תוצר של השקעות הניו דיל בתשתיות רכב, הבטיחו קידום מהיר מעבודת כפיים לניהול או אפילו לבעלות אמיתית על עסק קטן; זה היה אחד התירוצים לשכר הרעב שהציעו לעובדי הדרגים הנמוכים ביותר. גם כאשר צצו זכיינים תאגידיים ורכשו רישיונות להפעלת עשרות סניפים בבת אחת, מבנה הזיכיון הרחיק מסעדות מסוימות מן המותג הבינלאומי ושימר מראית עין של מעורבות בקהילה.

קמעונאים עולים כמו אָמְוויי (Amway) השתמשו גם בשיטות ארגוניות כדי להציע לעובדים טעימה ממה שספרות הניהול כינתה לעיתים "יזמות מדומה". מבנה השיווק הרשתי של אָמְוויי השליך את אחריות התאגיד מטה, אל אנשי מכירות שכורעים תחת נטל החובות; אבל הגישה הארגונית הזאת אכן סיפקה, לפחות על הנייר, הזדמנות "לבנות לעצמך עסק משלך". התרבות העסקית הפנימית של אָמְוויי, שהתאפיינה באוונגליזם נוצרי לוחט, מפורסמת עד היום, אבל אָמְוויי לא השתמשה בנצרות כדי להשיג עובדים פתיים שישרתו את האינטרסים הכלכליים שלה, כפי שאפשר אולי להסיק מסיפורו של פרנק על טקטיקות מלחמת התרבות של המפלגה הרפובליקנית. נהפוך הוא: ההיסטוריה של אָמְוויי היא תזכורת לשזירה ההדוקה בין התרבות הנוצרית האמריקנית ובין ערכים כלכליים של עבודה קשה, אחריות אישית ועצמאות כלכלית. אפילו ויליאם ג'ינגס בראיין, באחרית ימיו, נודע בעיקר בזכות קריאת הפשט שלו בכתבי הקודש ולא על שום תמיכתו בתפיסה הפופוליסטית.

הקמעונאית החשובה ביותר בארצות הברית אחרי הניו דיל הייתה וולמארט. גם כאן, כפי שכתבה ההיסטוריונית בתאני מורטון, לא היה אפשר להפריד בין פופוליזם כלכלי לפופוליזם תרבותי. ראשי וולמארט הבינו את חרדת הפרולטריוזיה שעובדיה, שרובם חיו מחוץ לאזורים העירוניים, ירשו מימי המפלגה הפופוליסטית. מנהלים הקפידו לעודד עובדים לחשוב על עצמם כעל "שותפים": הם לא סתם מכרו מוצרים - הם "שירתו לקוחות", ברוח נוצרית מפורשת. השיטה שהפעילה וולמארט - להעסיק נשים במכירות ואת בעליהן בהפצה - ביקשה לעצב מחדש את התא המשפחתי כיחידה כלכלית, כפי שהיה לפני גל התיעוש וההתאגדות של שלהי המאה התשע-עשרה. השכר ששילמה היה נמוך, אבל התוצאה הייתה מחירים "נמוכים תמיד" עבור קהל הלקוחות מבוסס הקהילה, ובו גם צוות העובדים.

עם התרחבותה של רשת וולמארט, צרכנים בני המעמד הבינוני בשכונות הפרוורים של מדינות חגורת השמש נהנו אף הם ממחיריה הנמוכים תמיד. מבחינת הקפיטליסטים הבוקרים, מחירים נמוכים הבטיחו חוסר תלות בממשלה. המחשבה הייתה שתמיכה בהסרת הרגולציה משרשרת האספקה והתנגדות לאיגודים ולהעלאת שכר המינימום תאפשר לצרכנים להמשיך ליהנות מ"רמת חיים אמריקנית" בלי להסתמך על נדבות ממשלתיות או על שכר גבוה שיושג באמצעות מאבק מעמדי. בבסיס תרבות הצריכה של המעמד הבינוני עמדה התפיסה היצרנית המגולמת בפסוק החביב על הפופוליסטים: "מי שלא עובד לא אוכל". מחירים נמוכים היו מחירים שהמעמד הבינוני היה יכול לשלם, כביכול, בזיעת אפו.

עובדים וקונים בוולמארט לא שמרו אמונים לרשת "בזכות" השמרנות התרבותית שלה ו"למרות" שמרנותה הכלכלית. וולמארט הייתה צומת שבו השמרנות הכלכלית והתרבותית היו בלתי נפרדות זו מזו ואף בלתי מובחנות זו מזו. כמו אָמְוויי ומקדונלדס, האסטרטגיה של וולמארט תוכננה בידי אנשי אליטה שהפגינו ציניות מדהימה. אבל בניגוד למה שפרנק ופופוליסטים שמאליים אחרים בני ימינו שבים ומרמזים, הציניות של אנשים אלו אין פירושה שמחויבותו של "ציבור העובדים הרגילים" למוסדות כמו אָמְוויי, מקדונלדס ווולמארט - או למפלגה הרפובליקנית - חלשה מכפי שנדמה. למעשה, הפופוליזם השמרני ניזון מן התאימות רבת העוצמה בין ערכים תרבותיים המקובלים על ציבור רחב ובין אינטרסים כלכליים של בעלי הון מסוימים.

כמו רבים מעובדי הצווארון הכחול הלבנים, תושבי חגורת השמש בני המעמד הבינוני חלמו את אותו חלום פופוליסטי היסטורי על קפיטליזם משפחתי. אבל גיבורי התרבות שלהם לא היו נהגי המשאיות העצמאיים אלא מעמד המיליארדרים החדש, שההיסטוריון סטיב פרייז'ר מכנה "פלוטוקרטים פופוליסטים". גברים אלו כבר לא היו ראשי תאגידים אנונימיים, אלא מנהיגים כריזמטיים של אימפריות כלכליות שאותן הקפידו להשאיר בתוך המשפחה. חלקם, כמו צ'רלס ודייוויד קוק - וכן, גם דונלד טראמפ - ירשו את הונם. אבל אחרים, כמו מייסד וולמארט סם וולטון וכמו ריצ'רד דה-ווס מאָמוויי, יכלו לטוות סביב עצמם מיתולוגיות משכנעות של מי שבנו את עצמם בעשר אצבעות.

מה שהפלוטוקרטים הפופוליסטים הציעו היה תרבותי וכלכלי כאחד. הם ציירו תמונה מפתה של סדר כלכלי שבו אפילו המנהיגים העסקיים המצליחים ביותר הם בעלים-מנהלים חרוצים המושקעים בעסק בעצמם, ולא סתם מזיזים כסף ממקום למקום. "ערכי משפחה", כפי שהדגישה מלינדה קופר, הם ערכים ניאו-ליברליים כלכליים, וגם להפך. בקפיטליזם שלאחר הניו דיל, טענו מקדמיו, לא ישלטו פקידים מנותקים מוושנינגטון או מנהלים רובוטיים בחליפות אפורות, אלא משפחות המעורות היטב בקהילותיהן. אותו היגיון הופעל ברמת המדיניות הציבורית: אפילו טכנוקרטים שקרח בעורקיהם, כמו נביא "ההון האנושי" גרי בקר מאסכולת שיקגו, הצדיקו את צמצום מדינת הרווחה בטענה שלמשפחות לא תיוותר אז ברירה אלא לקחת על עצמן את האחריות ולהשלים את החסר, באמצעות הלוואות במקרה הצורך, וכך תשוב המשפחה למקום המרכזי שמילאה פעם בסדר הכלכלי. אותם ערכי משפחה עמדו בלב המשיכה והקסם החדשים של חזון העבודה וההצלחה השמרני. כאשר סם וולטון נהג בטנדר הישן שלו מדי יום ברחבי בֶּנטוֹנוֹויל, הוא גילם את ההבטחה כי כל נהג פורד בבנטונוויל יוכל להיעשות סם וולטון. זה היה מהלך ציני, כמובן, ובכל זאת המחווה של וולטון עבדה לא רק משום שאליטות ליברליות לא הציעו לה כל חלופה, אלא משום שהיא נגעה ישירות לחרדות ולאמונות העמוקות ביותר של עובדיו.

הפופוליסטים, כותב פרנק בעמודים החותמים את *The People, No*, "הוא רעיון שבבירור הגיעה שעתו, והמקום שבו עליו להתחיל הוא המפלגה הדמוקרטית". בהתאם לתיאוריית השינוי ההיסטורית שלו, ששורשיה באופן שבו תיאר את הניו דיל, מטרתו של פרנק איננה לעודד התארגנות נוספת של תנועות שטח פופוליסטיות אלא לשכנע את האליטות הפוליטיות לשנות את גישתן. לשם כך על המפלגה הדמוקרטית לאמץ גישה רטורית ומצע שייגעו במאגר הרגש הפופוליסטי האותנטי בליבו של הציבור האמריקני.

ומאחר שתיאוריית השינוי שלו פועלת כל כולה מלמעלה, פרנק מוכרח לטעון ש"אנשים רגילים" מעולם לא היו באמת שמרנים כלכליים. הוא עומד על כך שהשטח מוכן, זה חמישים שנה לפחות, להצביע בעד רפורמות כלכליות סוציאל-דמוקרטיות גורפות, והבעיה היחידה היא שרעיון כזה מעולם לא הוצע להם. אם המפלגה הדמוקרטית תבנה רעיון כזה, הציבור כבר יבוא. "הפופוליסטים מנצח", טוען פרנק. זהו דחף שאינו בר כיבוש, "תגובה קלאסית, כלל-אמריקנית, להיררכיה ולפלוטוקרטיה" - למעשה, זהו "הנשק הרטורי החזק ביותר במחסן הנשק של הפוליטיקה האמריקנית". מדובר ב"ברני היה מנצח" כאונטולוגיה פוליטית. בציבור יש, תמיד היה ותמיד יהיה רוב מן המוכן, שמרן בסוגיות חברתיות אבל

שמאלן בנושאים פוליטיים, שיצביע לרפובליקנים כל עוד המפלגות אינן נבדלות ביניהן בסוגיות הכלכליות, אבל יעבור ברצון לצד הדמוקרטי לו רק יפסיקו מנהיגי המפלגה ללחום את מלחמת התרבות ויציגו חזון איתן דיו של רפורמות כלכליות.

אבל חמישים השנים האחרונות של השטח השמרני בארצות הברית מלמדות שיש יותר מדרך אחת להבטיח הבטחות של שגשוג כלכלי. את מה שאנשים תופסים כחזון קוסם של רווחה כלכלית אי-אפשר להפריד סתם כך מאידיאולוגיה ומערכים תרבותיים, ולערכים הללו אי-אפשר להתייחס כאילו הם מובנים מאליהם. ודאי שאנשים רגילים "רוצים שהחווה הממושכנת שלהם, או העיירה הפוסט-תעשייתית שלהם, או שכונתם המתפוררת, 'יושבו לגדולתן' ('be made 'great again')", כפי שכותב פרנק. הניאו-ליברליזם הקלינטוני שגרס ש"זאת הכלכלה, טמבל" מעולם לא חלק על כך. השאלה היא רק מהי אותה "גדולה". עבור רבים מאותם "אנשים רגילים", התשובה המתבקשת איננה סוציאל-דמוקרטיה בסגנון הניו דיל שפרנק מקדם. אזרחים אינם עולים מן הקרקע האמריקנית ובלים תשוקה מולדת לדמוקרטיה כלכלית ולכוח לעובדים; שאיפותיהם הכלכליות מתעצבות על פי האופן שבו חוו היבנות והתפרקות של מעמדות. אפילו מסורות כדוגמת הפופוליזם, שבעבר שימשו לתכליות רדיקליות בהקשרים נתונים, עשויות לדחוף לחזון כלכלי שמרני בתקופות של התפרקות מעמד הפועלים. כאשר מוסדות של מאבק מעמדי מתפוררים, כפי שקרה בחמישים השנים האחרונות בערך, קל וטבעי יותר לפנות אל האפשרויות האבודות של העבר מאשר להשליך את יהבך על האי-ודאות הגלומה בעתיד. זה הלך שצריך ללמוד מעלייתן של התנועות השמרניות החזקות של מעמד הפועלים, שפרנק טוען בביטול כי הן "פסאודו-פופוליזם". נוסטלגיה פוליטית, התרפקות לא ביקורתית על עבר בלתי שמיש, היא מן הסכנות הגדולות ביותר לשמאל בימינו.

אך מאחר שפרנק משוכנע כל כך שאווירה וגישה הן שמניעות את השינוי הפוליטי, נדמה לו שהמכשול הגדול ביותר העומד בפני הפוליטיקה של מעמד הפועלים במאה העשרים ואחת הוא קשר השתיקה שקשרה האליטה הליברלית סביב השאלה המעמדית. הוא מבכה את היעדרן של סיסמאות מעמדיות משלטים בחצרות הבתים בימי בחירות. הוא מספר משל על נערה פרוגרסיבית "בחלק אמיד של וושינגטון הבירה" שהיא התלמידה היחידה בקבוצת הדיונים הפוליטיים שלה שמביעה עניין במאבקי עובדים ולא רק ב"גזענות [...]", סקסיזם וסוגיות להטב"קיות". אפילו כשמדברים על מעמד, שיח האליטות הוא לדידו של פרנק הכוח המניע את ההיסטוריה. אילו רק התייחסו שלטי החצר בפרוורים יותר למעמד ופחות לגזענות ולסקסיזם, כי אז היו כל בעיותינו באות על פתרון.

הבעיה עם התיאור הזה איננה רק הזלזול שהוא מבטא כלפי השאיפות הפוליטיות של תנועות אנטי-גזעניות ופמיניסטיות, אלא ההבנה המשובשת של הנושא המעמדי כולו. אם מעמדות אינם קבועים ונתונים מראש אלא נבנים ומתפרקים בתהליכים היסטוריים של מאבק ויחסים, אזי המכשול הגדול ביותר העומד בפני ריענון הפוליטיקה של מעמד הפועלים איננו העיסוק המופרז בהיררכיות שמפרידות פוליטית ומרחבית בין עובדים ומעמידות את האינטרסים שלהם זה לעומת זה; מה שיש לטפל בו הוא אותן היררכיות עצמן - בהן ובמיעוט המוסדות שמאפשרים לבנות קשרי סולידריות משמעותיים שיגשרו

על פני קווי ההפרדה. פוליטיקת זהויות ליברלית בוודאי אינה הערוץ המבטיח ביותר לפירוק ההיררכיות הללו, אבל דקלום מתוסכל ובלתי פוסק של הטענה כאילו "העם" היה יכול לנצח לו רק יכול להניח למחלוקות איננו פתרון טוב יותר.

אולי יהיה זה הוגן יותר להתייחס לטענה הזאת ברצינות אבל לא באופן מילולי. בקריאה האוהדת ביותר, פרנק ואחרים אינם מתעקשים שניצחון פופוליסטי נמצא תמיד ממש מעבר לפינה אלא פשוט טוענים שיש אפשרות כזאת, ושהתקווה חיה וקיימת למרות המצוקה שבה השמאל כביכול מוצא את עצמו. התנועה הפופוליסטית עצמה לא נבנתה עדיין, אבל הדבר אפשרי.

איני רוצה לעודד ייאוש. אבל פרט לסכנה הכרוכה בשמרנות מטעמי נוסטלגיה, מחוות כאלה מסתכנות גם בהדגשת יתר של טבעם הרגשי של המכשולים העומדים היום בפני השמאל - כאילו האשם העיקרי בקשייו הוא המורל, ולא עשרות שנות התפוררות של מעמד העובדים.

לרעיון שהמפלגה הדמוקרטית צריכה "בסך הכול" לשוב ולקשור עצמה לאנשים רגילים יש שימושים נוספים פרט להחדרת תקווה בשמאל. מאז 2016 רוכבים פרנק ואוהדיו - מט סטולר, מט טאיבי, כריס ארנייד, ועוד רבים אחרים - על גל של אשמה ובלבול בקרב ליברלים משכילים וגורפים הון ממכירת ספרים, ממשורות במכוני מחקר, ממנויי פטריאון וספֶסטאק, מהופעות טלוויזיוניות ומעוקבים בטוויטר. אישי התקשורת הניאו-פופוליסטים האלה עוזרים לקהלים שלהם להרגיש מחוברים לתפיסות העולם ולשאיפות של "ציבור העובדים", בשעה שהם מקדמים בפועל תוכנית פוליטית שאינה מציבה איום של ממש על המבנה המעמדי הקיים בארצות הברית.

הערות שוליים

[1][†] חוקי "הזכות לעבוד" החלישו את האיגודים משום שהגבילו את יכולתם להגיע עם מקומות עבודה להסכמים לגבי חיוב עובדים להצטרף לאיגוד, חיוב תשלום דמי חבר ועוד.

אריק בייקר הוא דוקטורנט במחלקה להיסטוריה של המדע באוניברסיטת הרווארד. המאמר פורסם במגזין n+1 תחת הכותרת *The People, It Depends*.
תרגום: יניב פרקש
